

ASM Kiviainespalvelut Oy, kiinteistön 753-423-8-36 luontoselvitys

Päiväys	21.3.2024
Laatija	Jussi-Pekka Manner ja Jaakko Kullberg
Tarkastaja	Tiina Kumpula
Projektinumero	YKK67756

YVA-selostuksen liite 7

21.3.2024

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Selvitysalue	3
3	Menetelmät	4
	3.1 Kasvillisuus- ja luontotyytit.....	4
	3.2 Liito-oravaselvitys.....	4
	3.3 Viitasammakkoselvitys	4
	3.4 Huomionarvoinen linnusto.....	5
	3.5 Kirjoverkkoperhonen ja muu huomionarvoinen hyönteislajisto	5
	3.6 Harmaasulkukotilo	5
4	Tulokset.....	6
	4.1 Kasvillisuus- ja luontotyytit.....	6
	4.2 Liito-orava	8
	4.3 Viitasammakko.....	8
	4.4 Huomionarvoiset lintuhavainnot.....	8
	4.5 Kirjoverkkoperhonen ja muut perhoslajit	8
	4.6 Harmaasulkukotilo	8
5	Johtopäätökset.....	9
6	Lähteet	10

21.3.2024

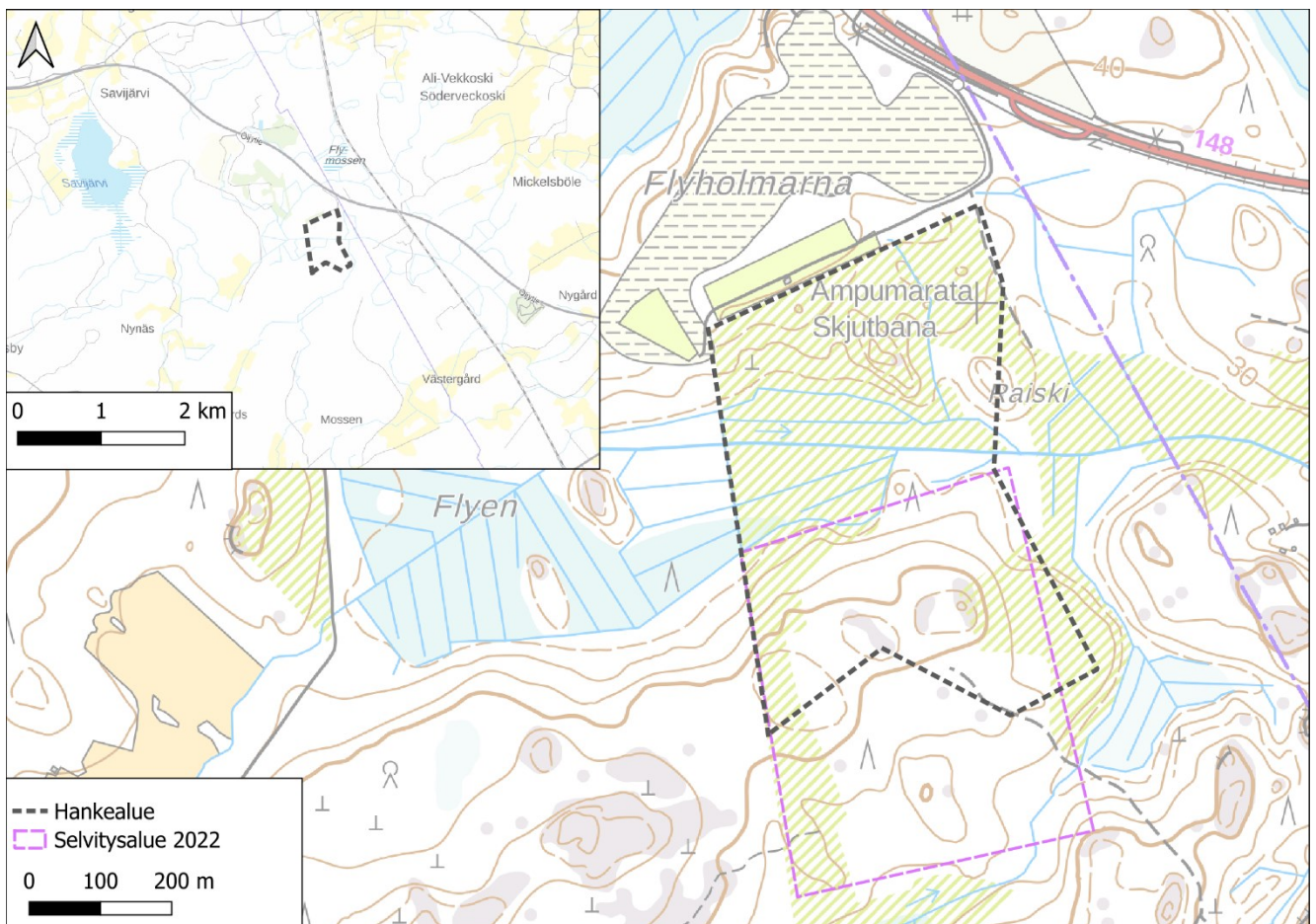
1 Johdanto

Tämä luontoselvitys on tehty osana ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskien ASM Kiviainespalvelut Oy:n suunnittelemaa puhtaiden ylijäämämaiden vastaanottoa ja läjittämistä Sipoon kunnassa sijaitsevalla kiinteistöllä 753-423-8-1 (3391).

Läjitysalueen pinta-ala on alustavan arvioin mukaan enintään noin 21,7 ha. Alueella on tehty vuonna 2022 luontoselvitys, jota täydennettiin maastokaudella 2023. Selvityksestä vastasivat FM Jussi Pekka Manner (kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys) ja FM biologi Jaakko Kullberg (eläimistö).

2 Selvitysalue

Selvitysalue sijaitsee Sipoon Flyholmarnan ampumaradan välittömässä läheisyydessä noin 7 km Sipoon keskustasta kaakkoon. Sipoon Öljytien tuntumaan suunnitellun hankealueen sekä vuoden 2022 luontoselvityksen selvitysalue on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti.

21.3.2024

3 Menetelmät

3.1 Kasvillisuus- ja luontotyytit

Selvityksen lähtöaineistona on käytetty karttoja, ilmakuvia sekä vuoden 2022 luontoselvitystä. Selvitysalueelle sijoittuvia aiempia luontoselvityksiä pyydettiin Sipoon kunnan Ympäristövalvonnasta vuoden 2022 selvitystä varten. Aiemmat mahdolliset lajihavainnot alueelta tarkistettiin Lajitietokeskuksen Laji.fi -palvelusta (tiedot tarkistettu 9.6.2022). Näiden tietojen perusteella selvitysalueelta ei ole havaintoja uhanalaisista tai suojelluista lajeista. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys tehtiin 19.6.2023 ja siitä vastasi FM Jussi-Pekka Manner Sitowise Oy:stä. Selvityksessä hankealue kuljettiin kattavasti läpi. Maastossa rajattavina arvokkaina kohteina huomioitiin kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta:

- Luonnonsuojelulain 64 § mukaiset suojeltavat luontotyytit
- Vesilain 2 luvun 11 § mukaiset suojeltavat vesiluontotyytit
- Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit sekä lajien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät sekä alueellisesti uhanalaiset lajit.
- Alueellisesti ja paikallisesti edustavat luontokohteet (mm. perinneympäristöjen luontotyytit, iäkästä puustoa sisältävät kohteet, geologisesti arvokkaat muodostumat)

Tunnetut ja maastotyössä löydetty arvokkaat kohteet arvotettiin luontoarvojen perusteella. Kohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta. Kangasmetsien luontotyyppien edustavuuden määrittelyssä huomioitiin metsän metsänhoidollinen tila, lahoppuujatkumo, lahoppuun määrä sekä elävän puuston rakenne ja puulajisuhteet.

3.2 Liito-oravaselvitys

Selvitysalue käytiin läpi 25.4.2023 määrittäen liito-oravan kannalta soveliaat puustoiset kohteet sekä etsimällä puiden tyviltä lajin papanoita. Selvitysajankohta ja menetelmät olivat Ympäristöministeriön ohjeiden (Nieminen & Ahola, 2017) mukaiset. Käytännössä käytiin läpi vain alueen länsiosan reunapuusto noin 20 metrin säteeltä, koska muulta alueelta puusto oli kaadettu kiinteistökauppojen yhteydessä.

3.3 Viitasammakkoselvitys

Viitasammakkopotentiaalia arvioitiin ensin karttatarkasteluna ja myöhemmin 25.4.2023 ja 7.5.2023 tarkistamalla mahdolliset kohteet maastossa kuuntelemalla koiraiden lajiytyypillistä ääntelyä. Lisäksi kohteilla soitettiin lajin soidinääntä kaiuttimesta

21.3.2024

älypuhelinta käyttäen. Selvitysajankohta ja menetelmät olivat Ympäristöministeriön ohjeiden (Nieminen & Ahola, 2017) mukaiset.

3.4 Huomionarvoinen linnusto

Varsinaista lintulaskentaa ei tehty, vaan kaikkien maastokäyntien aikana merkittiin muistiin muun selvityksen ohessa huomionarvoiset havainnot. Linnustoa tarkkailtiin kuulo- ja näköhavaintojen perusteella käyttäen apuna kiikareita. Mahdollisia direktiivi- tai uhanalaisia lajeja havaittaessa arvioitiin lajin esiintymisen luonnetta selvitysalueella. Edelleen pyrittiin kuuntelemaan mahdollisten pesivien lajin poikasääniä.

3.5 Kirjoverkkoperhonen ja muu huomionarvoinen hyönteislajisto

Lentäviä ja kasvillisuudessa liikkuvia hyönteisiä etsittiin kohteella haavimalla niitä ilmasta ja kasvillisuudesta sekä etsimällä niitä lahpuista ja niiden kuoren alta 25.4.2023, 7.5.2023, 6.7.2023 ja 8.7.2023. Aikuisia kirjoverkkoperhosia (*Euphydryas maturna*) etsittiin selvitysalueella tarkkailemalla ja haavia apuna käyttäen. Lisäksi tarkkailtiin lähisukuista ratamoverkkoperhosen esiintymistä. Kyseinen perhonen on yleisempi, lentää samaan aikaan, samoilla paikoilla ja elää niin ikään toukkana myös maitikoilla, kuten kirjoverkkoperhonen. Näin pystytään arvioimaan selvityksen ajoitusta lajin lentoaikaan.

Selvitysalueen avoimet ja puoliavoimet osat kierrettiin läpi käyttäen apuna perhoshavia lentävien verkkoperhosten pyydystämisessä lajimääritystä varten. Kohteilla keskityttiin erityisesti aikuisille verkkoperhosille sopiville kangas- ja metsämaitikkaa tai kukkivia mesikasveja kasvaville avoimille ja puoliavoimille elinympäristöille, kuten metsänreunoille, kallioalueille ja niityille. Selvitysaikana oli kirjoverkkoperhosen havainnoinnin kannalta lämmin ja aurinkoinen sää ja päiväperhosia oli runsaasti lennossa.

Mikäli selvityksessä havaitaan aikuisia kirjoverkkoperhosta, on ohjeistuksen mukaisesti esiintymisselvitystä jatkettava syksyllä etsimällä lajin toukkapesueiden seittipusseja alueelta. Selvitysajankohta ja menetelmät olivat Ympäristöministeriön ohjeiden (Nieminen & Ahola, 2017) mukaiset.

3.6 Harmaasulkukotilo

Erittäin uhanalaiseksi luokiteltu harmaasulkukotilo (*Bulgarica cana*) tunnetaan Suomesta vain Lieksasta (kolme paikkaa) ja Sipoosta on vuonna 2011 löydetty yksi paikka (Koivunen ym. 2012). Viranomaisen pyynnöstä lajin esiintyminen selvitettiin hankealueella sijainneen varttuneen haavikon kohdalta, joka tosin oli kaadettu jo ennen selvitystä. Paikalta etsittiin sulkukotiloita kaadettujen haapojen tyvelle ja painanteisiin jääneestä lehtikarikkeesta sekä lehtipuiden rungoilta kohteen länsireunan metsäalueelta 20.7.2023. Kariketta kerättiin harvaan seulaan, joka erotti lehdet, oksat ja suuremman karikkeen pienemmästä materiaalista, mutta päästi mm. kuorelliset nilviäiset, hyönteiset, hämähäkit ja siirat alla olevan laatikon pohjalle.

21.3.2024

4 Tulokset

4.1 Kasvillisuus- ja luontotyytit

Hankealue koostuu pääosin avohakkuaukeista ja nuorista taimikoista. Hankealueen keski- ja pohjoisosissa ojien ympäristössä on lisäksi kosteampia ympäristöjä, joissa esiintyy vesiympäristöjen lajistoa. Näidenkin alueiden puusto on hakattu. Selvitysalueen pohjoisreunalle sijoittuu sorapohjainen uusympäristö, joka on osittain vieraslajien, etenkin komealupiinin valtaama. Vuoden 2022 luontoselvityksessä havaitut, hankealueelle sijoittuvat, uhanalaiset luontotyytit ovat käytännössä hävinneet avohakkuiden myötä. Myös hankealueen itäpuolelle sijoittuva, Etelä-Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luokiteltu, kostea ruuhoniitty on pääosin hävinnyt ja sitä ympäröivä puusto kaadettu. Hankealueen eteläpuolelle sijoittuvat vuonna 2022 havaitut kohteet on jätetty hakkuiden ulkopuolelle.

Vuoden 2022 maastotöissä havaittiin rauhoitettua valkolehdokkia (LC), jonka esiintymä sijoittuu hankealueelle. Tämän selvityksen yhteydessä lajia ei kuitenkaan havaittu. Esiintymä on todennäköisesti hävinnyt hakkuiden myötä.

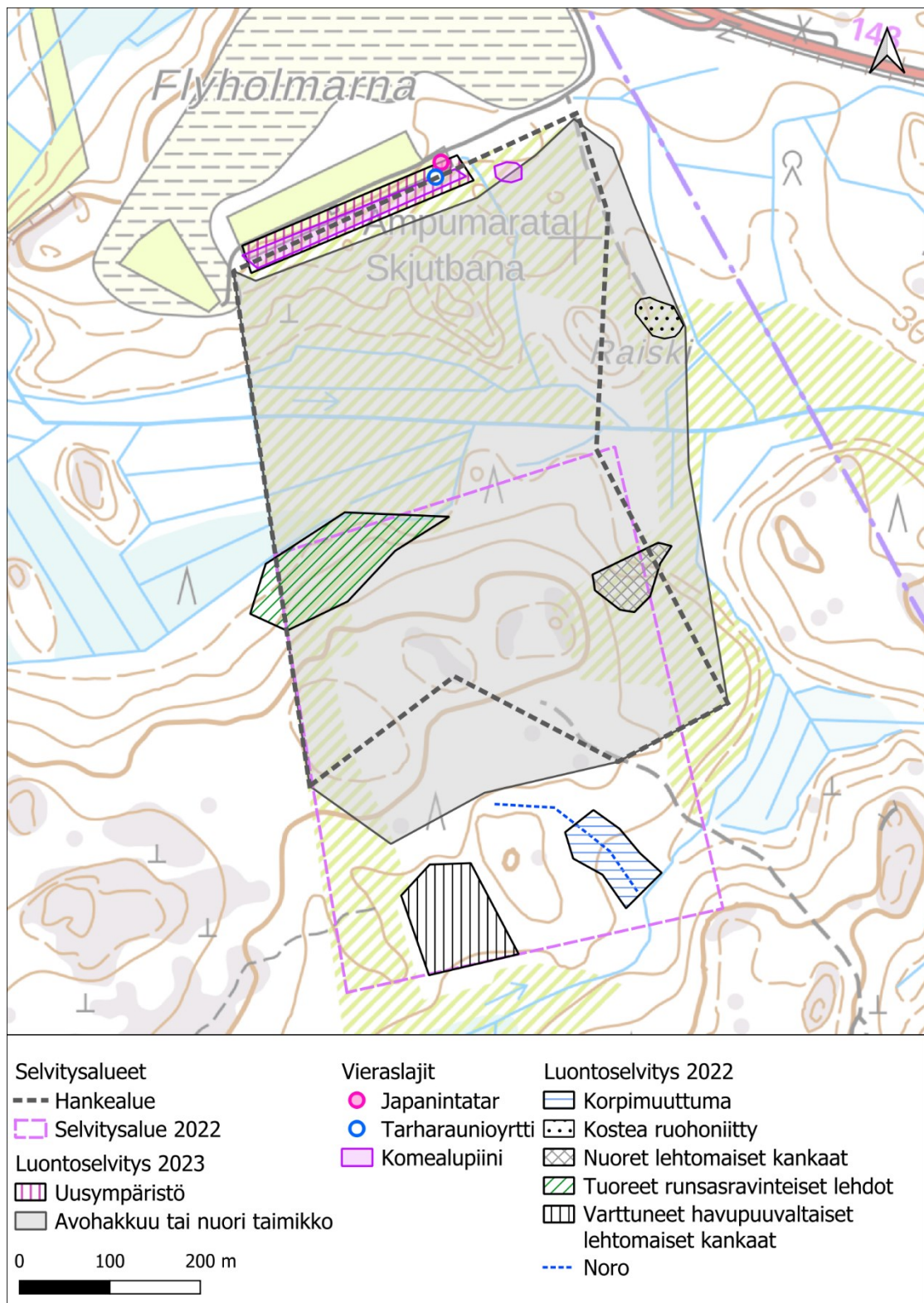
Vieraslajeista hankealueelta havaittiin haitallisista vieraslajeista komealupiinin lisäksi japanintatarta sekä tarharaunioyrttiä, jota ei ole luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi.

Kuva 2. Vuoden 2022 luontoselvityksessä havaittu kostea ruuhoniitty hankealueen ulkopuolella vuonna 2023 (vasen kuva) ja kosteampia osia hankealueen pohjoisosissa (oikea kuva).

21.3.2024

Kuva 3. Vuoden 2022 ja 2023 kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen havainnot kartalla.

21.3.2024

4.2 Liito-orava

Varsinaisella kohdealueella ei ole liito-oravalle sopivaa elinympäristöä. Yhtään liito-oravan papanaa ei lajista havaittu.

4.3 Viitasammakko

Kohdealueen ojat ja niiden lähistölle syntyneet kosteat painanteet tutkittiin kahdesti, mutta yhtään viitasammakkoa ei löydetty. Sen sijaan alueella oli varsinkin ensimmäisellä käyntikerralla runsaasti soidintavia ruskosammakoita ja jälkimmäisellä kerralla lajin kutua.

4.4 Huomionarvoiset lintuhavainnot

Kahlaajista kohdealueella havaittiin paikallisena metsäviklo (LC) ja kaksi paria taivaanvuohia (NT), joista ainakin toinen pari pesi hakkuun pohjoispuolen kostealla rinteellä. Kohdealueen pohjoisreunassa oli pensastaskun (VU) reviiri. Itäisemmän pienen kalliokukkulan kohdalla oli pensaskertun (NT) reviiri. Alueella liikkui säännöllisesti palokärki (LC, EU:n lintudirektiivin I-liite), jolla oli ilmeisesti pesä selvitysalueen länsipuolella.

4.5 Kirjoverkkoperhonen ja muut perhoslajit

Selvityksessä ei havaittu yhtään kirjoverkkoperhosyksilöä. Muutama ratamoverkkoperhonen liikkui alueella. Kohteella ei myöskään havaittu muita uhanalaisia lajeja, kuten lähialueella esiintyvää vaarantuneeksi luokiteltua (VU) pantterimittaria (*Pseudopanthera macularia*). Muutoin päivällä lentävä perhoslajisto oli runsaslajinen, mutta tyypillistä Sipoon metsäisten ja puoliavoimien alueiden lajistoa, joista mainittakoon esimerkkeinä ratamoverkkoperhonen, ritariperhonen (1 yks.), pihlajaperhonen, keisarinviitta, orvokki- ja pursuhopeatäplä, suruvaippa, nokkosperhonen, tesmaperhonen, idänniittyperhonen, kangas- ja hohtosinisiipi sekä kaunoyökkönen. Mielenkiintoisin lajihavainto oli kiiltosiilikäs (*Callimorpha dominula*) (LC), jolla oli harvinaisen runsas populaatio ojanvarsien kosteilla niityillä. Lajia havaittiin kolmella havaintokerralla yhteensä yli 100 yksilöä. Laji on Suomessa harvinainen, yleensä rannikon suurruohostoisten suojaisten rantojen laji, mutta on runsastunut viime vuosina. Laji esiintyy monin paikoin etelärannikolla ja Sipoon ja Porvoon kuntien alueilla.

4.6 Harmaasulkukotilo

Kohdealueelta ei havaittu harmaasulkukotiloita. Karikkeesta löytyi niin entisen haavikon alueelta kuin länsipuolen metsänreunasta muutamia yksilöitä lähisukuisia rannikkosulkukotiloita (*Clausilia bidentata*).

21.3.2024

5 Johtopäätökset

Hankealueelle ei sijoitu uhanalaisia luontotyyppejä, vaan hankealue on lähes täysin muuttunut hakkuiden myötä. Hankealueelle sijoittuneet vuoden 2022 selvityksessä havaitut kohteet ovat käytännössä hävinneet kiinteistökauppojen yhteydessä tehtyjen päätehakkuiden myötä. Hankealueelta ei tehty huomionarvoisia lajihavaintoja, eikä vuoden 2022 selvityksessä havaittua valkolehdokkia havaittu hankealueelta.

Hankealueen pohjoisosissa on haitallisten vieraslajien esiintymiä, jotka tulisi hävittää asianmukaisesti ja estää niiden leviäminen muualle ympäristöön.

Havaintojen perusteella selvitysalueella ei esiintynyt uhanalaisia tai direktiivin IV-lajeja. Kirjoverkkoperhosen elinalueeksi alue on pohjoisosaltaan pääosin liian kosteaa ja eteläosaltaan ainakin kuivina vuosina liian kuivaa. Osa rehevämmistä alueista on jo umpeenkasvanut tiheää koivikkoa. Uusille hakkuualueille laji ei ole vielä välttämättä ehtinyt levitä lähialueen kohteilta.

Alueella esiintyy kuitenkin monipuolinen hyönteislajisto, joka olisi hyvä ottaa huomioon hankealueen maisemasuunnittelussa, jotta aggressiiviset vieraslajit, kuten komealupiini eivät saa maantäyttöaluetta haltuunsa ja pääse leviämään lähialueille.

Kuva 4. Hankealue kuvattuna eteläreunalta pohjoisen suuntaan.

21.3.2024

6 Lähteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. ISBN: 978-952-11-4974-0.

Koivunen, A., Liukko, U-M. & Ormio, H. 2012: Uutta tietoa Suomen sulkukotiloista (Mollusca: Clausiliidae,): isosulkukotilo *Macrogastrea ventricosa* (Draparnaud, 1801), soukkasulkukotilo *Ruthenica filograna* (Rossmässler, 1836) ja harmaasulkukotilo *Bulgarica cana* (Held, 1836). – *Sahlbergia* 18. I (2012):40–52.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5/2018. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. ISBN:978-952-11-4819-4.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

